

LUKIJALLE

TUL:n hallitus asetti huhtikuussa 2002 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin valmistella liitolle uusi liikuntapoliittinen ohjelma. Työryhmän puheenjohtajaksi nimitettiin Esko Ranto ja jäseniksi Leena Immonen, Valentin Kononen, Leena Laine, Seppo Lind, Jukka Nieminen, Sirpa Paatero, Kimmo Suomi, Sari Virta sekä ohjelman kirjoittajaksi Hannu Itkonen.

Ohjelmatyöryhmä päätyi keskusteluissaan siihen, että vuosituhannen vaihduttua TUL tarvitsee laajan liikuntapoliittisen ohjelma-asiakirjan. Kokemukset ovat osoittaneet, että TUL:n ohjelma-asiakirjat ovat olleet merkittäviä järjestön toiminnan suuntaviittoja.

Ohjelmatyöryhmän valmisteleman asiakirjan nimeksi valittiin "PAIKOILLENNE, VALMIIT, NYT - TUL:n liikuntapoliittinen ohjelma". Ohjelma-asiakirja jakaantuu viiteen osaan. Ensimmäinen osa (VERRYTTELY - Yhteiskunta, liikunta ja urheilu) sisältää lyhyen katsauksen TUL:n ohjelmatyön vaiheisiin sekä arvion siitä yhteiskunnallisesta todellisuudesta, jossa liitto toimii. Lisäksi luodaan yleiskatsaus liikuntakulttuurin nykytilanteeseen. Ajatuksena on, että tänä päivänä menestyvän järjestön tulee suorittaa jatkuvaa arviointia toimintaympäristön muutoksesta sekä omasta roolistaan yhteiskunnallisena toimijana.

Toisessa osassa (PAIKOILLENNE - Liikuntaa kaikille) tarkastellaan liikuntakulttuuria toimintasektoreittain. Tarkastelussa ovat lasten ja nuorten liikunta, kunto- ja terveystoiminta, kilpa- ja huippu-urheilu, erityisryhmien liikunta sekä maahanmuuttajien liikunta.

Kolmannessa osassa (VALMIIT - Liikunnan edellytykset) esitetään, kuinka julkinen valta, markkinat, kotitaloudet ja kansalaisjärjestöt luovat edellytyksiä liikunnan ja urheilun harrastamiselle. Luvussa kajotaan liikuntapoliittisen päätöksenteon ydinalueeseen eli liikunnan ja urheilun resurssiperustaan.

Neljännessä osassa (NYT - TUL:n liikuntapoliittiset linjaukset) esitellään TUL:n liikuntapolitiikan suuret linjat. Tasa-arvo, kasvatustoiminta, kansalaistoiminta, kansainvälisyys, vahva liikuntahallinto ja liikunnan suotuisat vaikutukset ovat avainsanoja, joita korostaen TUL suuntaa tulevia tekemisiään.

Viidessä luvussa (MAALI - Mitä TUL tekee?) esitetään ne toimet, joilla TUL pyrkii tavoitteidensa toteuttamiseen. TUL haluaa korostaa olevansa paitsi liikunta- ja urheilujärjestö myös laaja-alainen yhteiskunnallinen vaikuttaja.

TUL:n 25. liittokokous Tampereella 24.-25.5.2003 hyväksyi TUL:n liikuntapoliittisen ohjelman tässä esitetyssä muodossa.

SISÄLTÖ

VERRYTTELY - YHTEISKUNTA, LIIKUNTA JA URHEILU

- * TUL:n ohjelmatyön vaiheista
- * Muuttuva yhteiskunta
- * Uusiutuva liikuntakulttuuri

PAIKOILLENNE - LIIKUNTA KAIKILLE

- * Lasten ja nuorten liikunta
- * Naisliikunta
- * Kunto- ja terveysliikunta
- * Kilpa- ja huippu-urheilu
- * Erityisryhmien liikunta
- * Maahanmuuttajien liikunta

VALMIIT - Liikunnan edellytykset

- * Julkinen liikuntahallinto
- * Markkinat liikunnan resurssojana
- * Kotitalouksien liikuntakulutus
- * Kansalaisjärjestöt

NYT - TUL:n liikuntapoliittiset linjaukset

- * Tasa-arvoa liikuntaan
- * Kasvatus arvoonsa
- * Kansalaistoiminta kunniaan
- * Kansainvälisiin käytäntöihin
- * Vahvaa liikuntahallinto
- * Vaikuttavaa liikuntaa

MAALI - Mitä TUL tekee?

- * TUL lisää tasa-arvoa
- * TUL on aatteellinen kasvatusjärjestö
- * TUL on vahva kansalaistoimija
- * TUL on yhteistyökumppani
- * TUL on kansainvälinen
- * TUL vaikuttaa liikuntapolitiikassa
- * TUL monipuolistaa liikuntakulttuuria

VERRYTTELY - YHTEISKUNTA, LIIKUNTA JA URHEILU

TUL:n OHJELMATYÖN VAIHEISTA

Yhteiskunnalliset liikkeet ja järjestöt linjaavat tavoitteellisuuttaan laatimalla ohjelma-asiakirjoja. Pääsääntöisesti ohjelmat on tarkoitettu viitoittamaan järjestön tulevia toimia ja pyrkimyksiä. Samalla ohjelmat ovat myös oman järjestöllisen ja kulttuurisen pääoman vaalijoita, ylläpitäjiä ja uudistajia.

Periaateohjelmien valmistaminen on aina vuorovaikutuksellista toimintaa. Ohjelmien käsittelyn ja hyväksymisen eri vaiheissa koko järjestökentän edustajat suuntaavat näkemyksillään organisaation toimintaa. Onnistunut ohjelma-asiakirja on sekä toimintaohje järjestöväelle että viesti organisaation tekemisistä kiinnostuneille ulkopuolisille tahoille.

Yhteiskunnallisena vaikuttajana vuonna 1919 perustetulla Työväen Urheiluliitolla on myös ohjelmatyön alueella kunniakkaat perinteet. Ilman työläisurheilun ohjelmatyötä suomalainen liikuntakulttuuri olisi jäänyt paljokaikua vaille. Keskustelu oman periaateohjelman tarpeellisuudesta virisi pian liiton perustamisen jälkeen. 1920-luvun alkuvuosina esitettiin useassa yhteydessä tarve omasta ohjelma-asiakirjasta. Ensimmäinen oma ohjelma-asiakirja hyväksyttiin vuonna 1924 Tampereen liittokokouksessa. Ohjelman lähtökohtana oli hengen ja ruumiin kasvatuksen yhdistäminen. TUL:n liikuntapoliittiseksi tehtäväksi nähtiin ruumiillisen kasvatuksen järjestäminen, tietoisuuden herättäminen ja luonteen muodostaminen. Järjestön alkuaikojen yhteyksistä viestii, että myös TUL hyväksyi toimintansa alkuvuosina kansainvälisen työläisurheiluorganisaation LUI:n periaateohjelmat (Luzernin julistus 1920 ja Prahan ohjelma 1929).

Toisen maailmansodan jälkeen TUL:n ohjelmatyössä korostui liiton järjestöpoliittinen tehtävä. 1950- ja 1960-lukujen ohjelmissa otettiin voimallisesti kantaa muihin urheilujärjestöihin, varsinkin päävastustajaksi koettuun SVUL:oon. Työläisurheilun jakautuminen kahteen leiriin vuonna 1959 vaikutti myös TUL:n ohjelmallisiin kannanmäärittelyihin.

1970- ja 1980-lukujen TUL:n ohjelma-asiakirjoissa korostuivat liikuntapoliittiset tavoitteet. Liiton tehtävä määriteltiin urheilua laajemmaksi liikuntapoliittiseksi vaikuttajaksi. Ohjelmissa korostetaan samalla yhteiskunnan kasvavaa liikuntapoliittista vastuuta liikuntapaikkojen rakentajana sekä liikkumisen ja urheilemisen mahdollisuuksien luojana.

TUL:n viimeisimmissä ohjelma-asiakirjoissa on vastattu liikuntakulttuurin eriytymisen haasteeseen. 1990-luvun ohjelma-asiakirjoissa onkin korostettu liikunta- ja urheilukulttuurin laaja-alaisuutta ja monimuotoisuutta. TUL:n uusimmat ohjelmat onkin suunnattu entistä enemmän paitsi omalle jäsenistölle myös laajemmille julkisuuden, yhteiskuntapolitiikan ja liikuntakulttuurin kentille.

TUL:ssa nähdään, että järjestön oma ohjelmatyö on olennainen osa liikunta- ja urheilukulttuurin perinteiden vaalimista. Ohjelmatyöllään TUL:n päättäjät ja vaikuttajat etsivät vastauksia edelleenkin eriytyvän liikuntakulttuurin haasteisiin.

MUUTTUVA YHTEISKUNTA

Parin viimeisen vuosikymmenen aikana maapallolla on eletty syvällisten muutosten aikaa. Yhteiskunnallisia muutoksia on tapahtunut niin talouden kuin politiikan ja kulttuurinkin kentillä. Erityisen voimakkaita uudistuksia on koettu talouden alueella. Kansallisesti johdetut talousalueet ovat entisestään korvautuneet ylikansallisella taloudenpidolla. Pääomien liikkeitä ohjaavat taloudellisen tuottavuuden odotukset kansallisista rajoista piittaamatta.

Maapalloistuminen eli globalisaatio merkitsee markkinoiden kansainvälistymistä, valtioiden yhteistyön lisääntymistä ja kulttuurisen vuorovaikutuksen syvenemistä. Erityinen haaste uudessa tilanteessa asettuu poliittisen päätöksenteon järjestelmille. Taloudelliselle ahneudelle ja voitontavoittelulle ei tule antaa kaiken kattavaa ylivaltaa. Erityinen vastuu tulevien kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa on Yhdistyneillä kansakunnilla ja Euroopan unionilla.

Kansainvälisten muutosten vaikutukset ulottuvat myös kansalliselle, alueelliselle ja paikalliselle tasolle saakka. Suomelle on tärkeää olla mukana kansainvälisessä päätöksenteossa, joka koskee välittömästi taloudellisia, poliittisia ja kulttuurisia kysymyksiä. Toiminta Euroopan unionissa, pohjoismainen yhteistyö ja lähialueyhteistyö naapurimaiden kanssa luovat edellytyksiä kansallisellekin hyvinvoinnille.

Kansallinenkin päätöksenteko saa vastatakseen monia visaisia kysymyksiä. Väestön vanheneminen, kansalaisten syrjäytyminen ja aluerakenteen voimakkaat muutokset aiheuttavat ongelmia, joiden hoitaminen ei ole yksinkertainen tehtävä. Väestön vanheneminen koettelee erityisesti suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa, sillä lähivuosikymmeninä maassamme on nykyisen Euroopan unionin alueen iäkkäin väestö. Tiedot siitä, että osa kansalaisista on syrjäytynyt tai syrjäytymisuhan alla on otettava vakavasti, ja asiantilan

korjaamiseksi on ryhdyttävä toimiin. Erityisiä alueellisia ongelmia ovat kasvukeskusten palvelujen riittävyys ja asuntopula sekä toisaalta syrjäisten alueiden ja maaseudun näivettyminen ja autioituminen. Yhteiskunnallisten ongelmien ehkäiseminen ja poistaminen edellyttää laajaa yhteistyötä, jossa on oma paikkansa myös vapaaehtoisella kansalaistoiminnalla.

Nykyisessä viestintäilmastossa kulttuurin eri muodot ja merkitykset kulkeutuvat nopeasti aina paikallistasolle saakka. Kansainvälisen yhteistyön lisääntyessä alueellisuus ja paikallisuus onkin noussut esiin aivan uudella tavoin. Vieraisiin kulttuureihin tutustuminen on antanut tilaisuuden arvioida myös oman kulttuurin erityisyyttä ja merkitystä osana laajempia kokonaisuuksia. Selvää on, että valtiot muuttuvat tulevaisuudessa entistä monikulttuurisemmiksi. Suomessa on pohdittava varsinkin sitä, kuinka onnistumme kotouttamaan maahanmuuttajat sekä kantamaan vastuamme köyhien maiden ja alueiden auttamisessa.

Kertyneet kokemukset ovat osoittaneet, että vapaaehtoisen kansalaistoiminnan muodot ovat lieventäneet nopeiden yhteiskunnallisten murrosten seurauksia. Tulevaisuudessa erilaisten järjestöjen ja yhteisöjen merkitys korostuu entisestään. Kansalaistoimijoiden keskinäinen yhteistyö on omiaan lisäämään maapallon turvallisuutta ja ihmisten keskinäistä ymmärrystä.

UUSIUTUVA LIIKUNTAKULTTUURI

Muun kulttuurin tavoin myös liikuntakulttuurissa on koettu voimakasta eriytymistä. Urheilulajien ja liikuntamuotojen määrät ovat jatkaneet lisääntymistään. Alati syntyy myös uusia liikuntaa ja urheilua harrastavia yhteisöjä. Yksittäisten ihmisten liikkumisen tavat ovat kirjavoituneet. Urheilu- ja liikuntaseurojen, muiden järjestöjen ja julkisen sektorin tarjoamien liikuntapalvelujen ohessa kansalaiset liikkuvat omien tavoitteidensa mukaisesti.

Suomalaisessa ja monissa muissa yhteiskunnissa liikunta ja urheilu ovat suositumpia kuin koskaan aikaisemmin. Liikunnan merkitys terveyden edistäjänä ja toimintakyvyn ylläpitäjänä on laajasti tunnustettu. Liikunta on väline, jolla ihmiset viestivät taloudellisista, sosiaalisista ja kulttuurisista pääomistaan. Liikunta tarjoaa mahdollisuuden erilaisiin projekteihin. Liikkumalla voi paitsi kasvattaa kuntoaan myös lisätä yhteisöllisyyttä tai etsiä minuutensa syvimpiä ulottuvuuksia.

Urheilusta on tullut maailmanlaajuisesti merkittävä talouden osa-alue. Jopa vaikutusvaltaisissa markkinapiireissä urheilu on alettu ottaa vakavasti. Suurimmat urheilukilpailut ovat samalla valtavia markkinatilaisuuksia, joissa liikkuvat urheilijoiden lisäksi myös valuutat ja tavarat.

Urheilutapahtumien lähetysoikeuksien maksut ovat kohonneet valtaisiin summiin. Suurten urheilukilpailujen, kuten olympialaisten ja MM-kisojen, tulee olla nähtävissä kaiken kansan kanavilla. Yleisradion tulee laajentaa ohjelmatarjontaansa huippu-urheilusta tavallisen ihmisen liikkumisen suuntaan. Myös ammattilaisurheilijoiden palkat ovat nousseet lähes käsittämättömiin mittasuhteisiin.

Kunto-, virkistys-, terveys- ja vapaa-aikaliikunnan muodot kokoavat suojiinsa entistä enemmän liikunnan harrastajia. Kyseisistä liikunnan muodoista on tullut taloudellisesti houkuttelevaa toimintaa omine palvelujen tarjoajineen ja markkinoineen. Tulevaisuuden suuri haaste on, kuinka eri liikuntapalvelujen järjestäjät pystyvät kohtaamaan kansalaisten alati uudistuvat odotukset.

Suomalaisessa yhteiskunnassa erityisesti urheilun harrastamisesta ovat vastanneet urheiluseurat. Perinteinen urheiluseuratoiminta on perustunut pyyteettömään vapaaehtoistyöhön. Valtaosa seuratoiminnasta on edelleenkin vapaaehtoista kansalaistoimintaa. Urheilu- ja liikuntaseurojen elinvoimaisuutta osoittaa, että seurat kokoavat satoja tuhansia ihmisiä toimintojensa piiriin. Vaikkakin seuratoiminta kiinnostaa erityisesti lapsia ja nuoria, niin myös mittavat joukot aikuisia on tavalla tai toisella mukana seurariennoissa. Kansallisessa liikuntakulttuurissamme useita lajeja ohjelmassaan pitäneet yleisseurat ovat pitäneet pintansa, vaikkakin yhä kasvavassa määrin urheilua ja liikuntaa harjoitetaan yhtä lajia ohjelmassaan pitävissä erikoisseuroissa.

Liikuntakulttuurin yleisillä muutoksilla on myös omat vaikutuksensa siihen, kuinka kansallinen liikunta- ja urheiluelämämme on järjestetty. Keskeinen jakolinja on muodostunut vapaaehtoisesta kansalaistoiminnan ja markkinaehtoisen huippu-urheilun välille. Kun vapaaehtoisessa seuratoiminnassa talkoillaan ja hoidetaan lähes kaikki asiat ilman korvauksia, toimitaan ammattimaisessa huippu-urheilussa sovituin palkoin ja palkkioin. Erityisesti tulisi huolehtia siitä, että kansalaistojen riittäisi innostusta vapaaehtoistyön upean perinteen jatkamiseen ja uudistamiseen. Kaikkien väestöpiirien tulisi voida olla mukana liikunnan kansalaistoiminnassa.

Julkisen hallinnon ja liikuntajärjestöjen suhteet ovat myös uudistuneet. Historian myötä muodostunut työnjako, jossa julkishallinto luo liikunnan ja urheilun edellytykset ja seurat vastaavat toiminnan järjestämisestä, on edelleenkin valtosaltaan toimiva periaate. Nykyisessä liikuntakulttuurin verkostoituneessa todellisuudessa on myös muodostunut muunlaisia käytäntöjä. Tehtävien ja vastuiden räätälöinti vastaamaan olemassa olevaa

todellisuutta on tulevaisuudessa olennainen osa julkishallinnon ja liikunta- ja urheilujärjestöjen yhteistyötä. Vahva valtiollinen, alueellinen ja paikallinen liikuntahallinto on edellytys yhteistyön toimivuudelle.

Julkishallinnon suunnasta on kohdistettu erityisiä odotuksia urheilu- ja liikuntaseurojen suuntaan. Liikuntalakiin on kirjattu pontevasti, mitä kaikkea hyvää urheilu ja liikunta voivat olla edistämässä. Laaja-alaisena kansalaisliikkeenä urheilu ja liikunta voivatkin tukea ihmisten kasvua, synnyttää tasa-arvoa, syventää kansainvälistymistä ja edistää kestäväää kehitystä. Olennaista on, että urheilu- ja liikuntaväki saisi julkishallinnon suunnasta myös riittävät resurssit haluttujen tehtävien hoitamiseen.

Eriytymiskehitys ilmenee myös urheilu- ja liikuntajärjestökentässä. Entisenlaisten keskusjärjestöjen aikakauden päätyttyä järjestöjen on ollut pakko pohtia asemaansa ja merkitystään uusista lähtökohdista. Viimeistäänkin 2000-luvun alkaessa olisi syytä havaita, että suomalaisessa liikuntakulttuurissa riittää tekemistä mitä moninaisimmille järjestöille, seuroille ja yhteisöille. Ihmisten ja yhteisöjen eriytyneisiin odotuksiin vastataan parhaiten monimuotoisella järjestö- ja seuraverkostolla.

Uudistaessaan toimintojaan Työväen Urheiluliitto ottaa vastaan yhteiskunnallisen muutoksen asettamat haasteet. Perinteitään kunnioittaen liitto luo liikkumisen ja urheilemisen mahdollisuuksia laajoille väestöpiireille. Osaltaan TUL:n seurat vastaavat kansalaisten entistä eriytyneempiin liikkumisen ja urheilemisen odotuksiin.

TUL rikastuttaa omalla toiminnallaan sekä kansallista että kansainvälistä urheilua ja liikuntaa. Itsenäinen ja perinnetietoinen järjestö haluaa olla luottamusta herättävä yhteistyökumppani. Erityisesti liikunnan ja urheilun alueella TUL, sen piirit ja seurat tarjoavat sosiaalista pääomaansa myös läheisten yhteistyökumppanien käyttöön. Tätä kautta Suomen Liikunta ja Urheilu (SLU), urheilun lajiliitot, kuntoliikuntajärjestöt sekä muut kansalaistoimijat voivat hyötyä TUL:n toimista.

PAIKOILLENNE - LIIKUNTAA KAIKILLE

LASTEN JA NUORTEN LIIKUNTA

Liikunta ja urheilu ovat olennaisia osia suomalaislasten ja -nuorten elämää. Liikuntagallupin mukaan peräti 92% 3-18-vuotiaista urheilee tai liikkuu. Jo lasten ja nuorten arkitoiminnat sisältävät koulu- ja harrastusmatkoineen, leikkeineen ja kisailuineen runsaasti ruumiillista aktiivisuutta. Korkeiden prosenttilukujen ei saa kuitenkaan antaa tuudittaa ajatukseen, että lasten ja nuorten liikuntakulttuurissa kaikki olisi hyvin.

Tutkimustulokset ovat osoittaneet, että syrjäytyminen alkaa aiempaa nuorempana. Osa lapsista ja nuorista jää sivuun myös liikuntaharrastuksista. Varhain omaksuttu ei-liikunnallinen elämäntyyli on riski koko ihmisen myöhemmälle terveydelle. Liikkumattomuuden ja terveyttä vaarantavien tottumusten ehkäiseminen on aikuisten vastuulla. Erityisesti entistä nuorempana aloitettu tupakointi, alkoholin ja huumeiden käyttö ovat asioita, joiden käytön ehkäisemiseen myös urheilu- ja liikuntaseuraväen tulee puuttua. Epätasa-arvoisuus on arkipäivää myös lasten ja nuorten liikunnassa. Monien urheilu- ja liikuntaharrastusten kalleus on todellinen este säännölliselle harrastustoiminnalle. Joidenkin lajien kalliit lisenssimaksut estävät urheilurientoihin osallistumisen.

Liikunnan ja urheilun harrastaminen tulee olla jokaisen lapsen ja nuoren perusoikeus. Lapselle tulee tarjota mahdollisuus päivittäiseen liikunnan harrastamiseen heti syntymästä alkaen. Omien vanhempien, ammattikasvattajien ja vapaaehtoistoimijoiden urheiluseuroissa sekä muissa järjestöissä pitää ymmärtää liikunnan merkitys lasten terveydelle ja kaikinpuoliselle kehitykselle. Erityisesti neuvoloiden, päivähoidon ja koulujen on jaettava tietoa liikkumisen vaikutuksista ja mahdollisuuksista. Päätäjien on huolehdittava siitä, että liikunnanopetuksesta vastaavat koulutetut, ammattitaitoiset sekä lasten ja nuorten kulttuuria tuntevat henkilöt. Sekä päivähoitossa että kouluissa liikunnan määrää tulee lisätä tuntuvasti. Koulujen kerhotoimintaan tulisi suunnata lisää rahoitusta, jolloin myös liikunta- ja urheilukerhoja voitaisiin käynnistää.

Huomattava osa lasten liikunnasta tapahtuu joko yksin tai kaveripiirissä. Yhdyskuntasuunnittelussa tulisi ottaa huomioon lasten tarpeet niin uusia alueita rakennettaessa kuin vanhoja kunnostettaessa. Esteetön pääsy lähiliikuntapaikoille tulisi olla keskeisin tavoite. Lähiympäristöjä voidaan rakentaa myös siten, että ne houkuttelevat liikkumaan. Erityistä huomiota tulee kiinnittää lasten liikkumisreittien, kuten koulu- ja harrastuspaikkamatkojen, turvallisuuteen. Liikennesuunnittelussa lasten edut tulee asettaa ensisijalle.

Lapsille ja heidän vanhemmilleen tulisi luoda mahdollisuuksia yhteiseen liikuntaan. Hyvät toiminnalliset ympäristöt leikkipuistoihin ja kisailualueisiin kannustavat sukupolvien kohtaamiseen yhteisessä liikkeessä. Lapsille ja vanhemmille tulisi järjestää myös sellaista ohjattua liikuntaa, joka kannustaisi säännölliseen yhteiseen puuhailuun. Avainasemassa liikunnan järjestämisessä ja siihen opastamisessa ovat päivähoito, koulut, kunnan liikuntatoimi sekä urheilu- ja liikuntaseurat.

Aamu- ja iltapäivistä on muodostunut ongelma erityisesti pienille koululaisille. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen perusvastuu tulee kuulua kunnille. Erilaisin yhteistyömuodoin kuntien tulee yhdessä järjestöjen, yhdistysten ja muiden toimijatahojen kanssa järjestää turvallista toimintaa lasten iltapäiviin. Liikkuminen ja urheileminen soveltuvat hyvin osaksi iltapäiväkerhojen toimintaan. Suurta huomiota tulee kiinnittää aamu- ja iltapäivätoiminnasta huolehtivien kasvatukselliseen pätevyYTEEN ja osaamiseen.

Urheiluseurat ovat tarjonneet kasvun ja kehittymisen edellytyksiä jo useille sukupolville. Pääsääntöisesti suomalaisissa urheiluseuroissa toimitaan huolehtimisen ja välittämisen kulttuurin hengessä. Epäkohtiakin toki on olemassa. Kalliiden lajikohtaisten lisenssimaksujen tilalle olisi luotava yhteinen nuorisoliikuntapassi, jonka tulisi mahdollistaa osallistuminen samalla maksulla useiden lajien toimintaan. Muutoinkin seuroissa tulee tehdä kaikki korkeiden osanottomaksujen perimisen ehkäisemiseksi. Heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevien lasten ja nuorten on saatava kunnilta tukea liikuntaharrastukseensa.

Lapsuuden vaihtuessa nuoruusvuosiksi liian monen urheiluharrastus lopahtaa. Urheiluseurojen, koulujen ja lasten vanhempien tulee yhdessä kannustaa harrastuksen jatkamiseen. Urheiluseuroissa on vältettävä tilanteita, joissa lapsen jatkuva tehtävä on "parempien urheilijoiden" edesottamusten seuraaminen. Urheiluun on palautettava siihen kuuluva ilo.

Lapset ja nuoret eivät halua osallistua pelkästään aikuisten ehdoilla toteutettuun valmennus- ja kilpailutoimintaan. Nuorten urheilukulttuurin rinnalle onkin lisääntyvässä määrin syntynyt toimeliaisuutta, joka voidaan nimetä liikunnan nuorisokulttuuriksi. Tällaisen liikunnan harrastamiseen nuorille on rakennettava ja tarjottava tiloja sekä muita toimintamahdollisuuksia. Urheilu- ja liikuntaseurojen järjestämisen toiminnan tulisi laajentua juuri tällaisen nuorisoliikunnan suuntaan. Käytännössä tämä merkitsee niin sanottujen nuorison itsensä synnyttämien uusyhteisöjen tukemista.

Vanhemmilla, valmentajilla ja opettajilla on vastuu siitä, että innokkaasti urheiluvien nuorten koulutusasiat ovat kunnossa. Vakavasti hyviin urheilutuloksiin ja -saavutuksiin tähtäävät nuoret tarvitsevat erityisjärjestelyjä. Nuorille tulee tarjota mahdollisuus urheilulukioihin ja -ammattikouluihin sekä erilaisiin muihin vastaaviin järjestelyihin, joissa hoidetaan vastuullisesti koulutusta ja urheiluvalmennusta.

Urheiluvalmennukseen tulee sisällyttää lastensuojelullinen näkökulma. Toimintaa ei saa toteuttaa pelkästään aikuisten ehdoilla. Kaikenlaiseen väkivaltaan, välineellistämiseen ja hyväksikäyttöön tulee puuttua välittömästi. Toiminnan järjestämisen kulmakivenä tulee olla lasten ja nuorten omat mieltymykset. Eettisesti korkeatasoisessa liikuntakulttuurissa lapsia ja nuoria sekä heidän odotuksiaan ja tarpeitaan kunnioitetaan syvästi.

Liikunta ja urheilu antavat parhaimmillaan lapsille ja nuorille paljon. Liikkuminen tukee kasvavan sukupolven kaikinpuolista terveyttä. Yhteisöllisenä toimintana liikunta ja urheilu lisäävät lasten ja nuorten myöhemmässäkin elämässä tarvittavia yhteistoimintavalmiuksia. Ennen kaikkea ohjaajien ja valmentajien tulisi tarjota lapsille ja nuorille paitsi mahdollisuuden kehittävään ja haasteelliseen harrastukseen myös runsaasti elämyksiä ja ilon kokemuksia. TUL:n perinteinen leiritoiminta tulee saattaa uuteen kukoistukseen.

Työväen Urheiluliiton seurat kokoavat valtavan määrän lapsia ja nuoria heitä itseään kiinnostavan urheilun ja liikunnan harrastamiseen. Näin toimien TUL laajentaa harrastusmahdollisuuksia suomalaisessa liikuntakulttuurissa. Erityisesti TUL:ssa halutaan parantaa syystä tai toisesta heikossa asemassa tai vaikeassa elämäntilanteessa olevien lasten ja nuorten liikuntaharrastusta. Liiton seurat ovat osaltaan mukana ehkäisemässä nuorten syrjäytymistä.

Työväen Urheiluliitossa on koko sen toiminnan ajan korostettu kasvatuksen merkitystä. TUL:n seurat ovatkin yhteisöjä, joissa kaikkiin nuoriin suhtaudutaan hyväksyen, kunnioittavasti ja kannustavasti. TUL:n tavoitteena on kasvattaa lapsista ja nuorista omatoimisia, aktiivisia ja kriittisiä vaikuttajia, jotka kykenevät poistamaan yhteiskunnallisia epäkohtia sekä auttamaan ja tukemaan heikommassa asemassa olevia. TUL:ssa kunnioitetaan lasten ja nuorten yksilöllisiä valintoja ja ratkaisuja. TUL:ssa tehtävän kasvatuksen avainsanoja ovat demokratia ja tasa-arvo. Näihin yleviin ja haastaviin tavoitteisiin halutaan sitoutua liiton kaikissa toiminnoissa.

NAISLIIKUNTA

Naisten toiminta on TUL:n perinteinen kivijalka. Naistoimintaa ei voi lokeroida ainoastaan aikuisliikunnan osaksi, sillä se kattaa koko elämänkaaren sylvauvoista vanhuksiin. Naiset seuroissa tuntevat suurta vastuuta jäsenistöstään ja lähiympäristöstään sekä toteuttavat osaltaan TUL:n liikuntapoliittisia tavoitteita. Liikunta TUL:n seurassa tuottaa elämyksiä ja iloa sekä kasvattaa sosiaalisesti yhteisön jäseneksi.

Lähes jokaisessa TUL:n seurassa naiset liikuttavat lapsia ja aikuisia. Toiminta on paikallisesti helposti ja edullisesti tavoitettavissa. Seurojen kuntojumppa on mitä parhainta terveysliikuntaa ja lukuisat lasten ja nuorten ryhmät toteuttavat voimistelullista urheilukoulutoimintaa. Naiset ylläpitävät toimintaedellytyksiä seuroissa.

Naistoimikunta vastaa joukkuevoimistelusta ja ryhmätanssista kilpailulajina TUL:ssa. Lisääntyvä osallistujamäärä kertoo lajien jatkuvasta kasvusta. Perustason ohjaajakoulutus kattaa laajasti TUL:n seurakentän. Naisten panos kansallisiin ja kansainvälisiin joukkotapahtumiin on valtava ja näyttävä. Yleishyödylliset seminaarit ja koulutustapahtumat palvelevat seurojen naisia. Laaja kulttuuritoiminta kuuluu myös vahvasti TUL:n naisten toimintaan.

KUNTO- JA TERVEYSLIIKUNTA

Liikunnan suotuisista vaikutuksista ihmisen kaikinpuoliselle terveydelle on olemassa jo runsaasti tutkimustietoa. Myös ihmisten omakohtaiset kokemukset ja valinnat osoittavat, että liikunnasta on tullut suosittu keino vaalia terveyttä ja toimintakykyä.

Kansalaisten laajamittainen kunto- ja terveysliikunnan harrastaminen on monin tavoin hyödyllistä. Aktiiviset liikuntaa harrastavat ja terveydestään huolehtivat kansalaiset huolehtivat osaltaan siitä, että sairaus- ja hoitokustannukset kestävät kurissa. Valtiollisten, alueellisten ja paikallisten päättäjien tulee opastaa ja kannustaa ihmisiä säännölliseen kunto- ja terveysliikunnan harrastamiseen.

Yhteiskunnan vaurastuminen ei ole merkinnyt kansalaisten liikunnan suhteen pelkästään myönteisiä asioita. Samanaikaisesti, kun jotkut elävät taloudellisessa yltäkylläisyydessä, toisia uhkaa paitsi liikunnasta myös yleisemmin koko yhteiskunnasta syrjäytyminen. Liikuntaan kohdistettuja julkisia varoja on suunnattava erityisesti niille ihmisille, joilla itsellään ei ole mahdollisuuksia maksullisten liikuntapalvelujen käyttämiseen. Yhä suurempaa huolta tulee kantaa myös elämäntapasairauksien lisääntymisestä. Muun muassa lisääntynt

päihteiden käyttö, liian vähäinen liikunta ja lihavuus ovat tekijöitä, jotka vaikuttavat jo nyt ja etenkin tulevaisuudessa koko kansanterveytemme tilaan.

Työelämässä on eletty suhteellisen lyhyessä ajassa suuria muutoksia. Yleisenä muutoslinjana on ollut työn ruumiillisen kuormituksen väheneminen. Toimisto- ja tietotyön vähäisen fyysisen kuormittavuuden vuoksi työntekijät kaipaavat kuntoa ylläpitävää liikuntaa. Työyhteisöjen tulee vastata lisääntyvässä määrin siitä, että työntekijöillä on mahdollisuus harrastaa toimintakykyä ylläpitävää liikuntaa. Tulevaisuudessa osaavien työntekijöiden saaminen edellyttää myös heidän viihtymisestään huolehtimista. Työmatkaliikunnan edellytyksiä tulisi kohentaa. Kevyen liikenteen väylien rakentaminen ja kunnossa pitäminen innostavat kulkemaan työmatkat pyöräillen, kävellen tai muutoin liikkuen. Työpaikkojen asianmukaiset suihku- ja sosiaalitilat edesauttavat työmatkaliikunnan harjoittamista.

Työelämän voimakkaat muutokset koettelevat ihmisten mielenterveyttä. Pitkät työpäivät, jatkuva kiire, epävarmuus ja pätkätyöt asettavat työterveyshuollolle ja työsuojelulle sekä työnantajille ja ammattijärjestöille jatkuvia haasteita. Työssä jaksamisesta on tullut työelämän suuren luokan kysymys. Työkykyä ylläpitävään TYKY-toimintaan on suunnattava voimavaroja myös tulevaisuudessa. TYKY-toiminta on parhaimmillaan ja laajasti ymmärrettynä osa työyhteisön jatkuvaa kehittämistä ja henkilöstöhallintoa. Osaltaan liikunta ja sen tuoma hyvä kunto voi edesauttaa työssä selviytymistä. On kuitenkin muistettava, että liikunta ei ole kaikkivoipa työssä jaksamisen takaaja. Kaikkea työssä jaksamisen vastuuta ei myöskään tule säilyttää yksilöiden harteille. Osaltaan myös ammattiyhdistysliike ja TUL voivat yhteistyössä toimien lisätä työntekijöiden ja -yhteisöjen hyvinvointia. Työelämän epäkohtien poistaminen edellyttää myös syvällisiä rakenteellisia ratkaisuja.

Väestön ikääntyminen vaikuttaa voimakkaasti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Toisen maailmansodan jälkeen syntyneiden suurten ikäluokkien eläköitymisellä on monia seurauksia. Tulevaisuudessa tarvitaan lisää ikääntyneille suunnattuja palveluja. Kaikkia palveluja ei kyetä turvaamaan julkisin varoin, jolloin vapaaehtoisjärjestöjen on osaltaan vastattava syntyneisiin haasteisiin. Niinpä myös liikuntapäätäjien on suhtauduttava aivan uudella vakavuudella ikääntyneiden liikunnan järjestämiseen. TUL:n seuroissa tulee pohtia, kuinka oman toiminta-alueen ikääntyneiden liikunnasta on huolehdittu. Lisääntyvässä määrin liiton seuroihin tullaan perustamaan veteraanijaostoja ja senioriryhmiä sekä käynnistämään varttuneelle väelle suunnattua liikuntaa.

Ikääntyneet harrastavat jo nykypäivänä sängen monimuotoista liikuntaa. Henkilökohtainen kunto sanelee pitkälle sen, millaiseen liikuntaan ikääntynyt henkilö voi osallistua. Aktiivisimmillaan korkeankin iän saavuttaneet henkilöt ottavat osaa kilpailutoimintaan. Terveiden ja

toimintakyvyn pettäessä on mahdollista turvautua kuntoutukseen, jossa liikunnalla voi olla tärkeä tehtävänsä. Ihmisten toimintakykyisyyden säilyminen vanhuuden vuosinakin rikastuttaa ja laadullistaa yksilöiden ja yhteisöjen elämää. Lisäksi ikääntyneiden toimintakyvyn säilyminen mahdollisimman pitkään on tulevaisuudessa suoranaisten kansanterveydellisten ja -taloudellinen kysymys.

Kunto- ja terveysliikunta tarvitsee omat tilansa. Ensiarvoisen tärkeitä ovat lähi- ja perusliikuntapaikat. Jokaisella kansalaisella tulisi olla mahdollisuus perusliikuntamuotojen harrastamiseen omalla asuinalueellaan. Valaistut kävely- ja pyöräreitit sekä hiihtoladut ja luistelukentät kannustavat ihmisiä omakohtaiseen vapaa-ajanliikuntaan. Myös liikuntasalien ja uimahallien kunnallisina peruspalveluina tulee olla kaikkien käytettävissä. Kuntien keskinäisellä yhteistyöllä tulee turvata, että kansalaiset ovat mahdollisimman tasavertaisessa asemassa liikuntapalvelujen saatavuuden suhteen.

Laajamittainen kuntoliikunnan lisääntyminen tapahtui 1960-luvun vuosina. Noista ajoista lähtien kuntoliikunnan harrastaminen on jatkanut kasvuaan. Nykypäivän Suomessa liikunta eri muodoissaan on kansalaisten suosituin harrastus. Erityisesti urheilu- ja liikuntaseuroilla on vielä runsaasti tehtävää omien kuntoliikuntapalvelujensa kehittämässä. Toivottavaa on, että seuroihin perustetaan uusia keski-ikäisten ja ikääntyneiden liikuntaryhmiä. Kansalaistoimijoina seurojen tulee olla myös aktiivisia liikuntapoliittisia vaikuttajia. Seurojen tulee valistaa kunnallisia päätöksentekijöitä, jotta kuntoliikunnan mahdollisuuksista pidettäisiin hyvää huolta.

Liikuntapalvelujen tuotanto kirjavoituu entisestään. Ihmisten lämmihenkeisen vuorovaikutuksen lisäksi uusi teknologia tulee tarjoamaan mahdollisuuksia kansalaisten elämänlaadun kohentamiselle ja arkipäivän toimien hoitamiselle. Hyvinvointi- ja informaatioteknologia voi palvella myös kunto- ja terveysliikuntaa. Erilaiset testausmenetelmät, tietojärjestelmät, -pankit ja -rekisterit voivat hyödyttää kuntoilijoita ja etenkin kuntoliikuntapalvelujen tuottajia. Liikunnan tietojärjestelmien pystyttäminen ja niiden sujuva toiminta edellyttävät käyttäjätahojen tiivistä ja jatkuvaa yhteistyötä.

Työväen Urheiluliitossa on korostettu koko sen toiminnan ajan kansalaisten terveyttä ylläpitävän liikuntaharrastuksen merkitystä. Omalla toiminnallaan TUL on pyrkinyt turvaamaan kansalaisille tasa-arvoiset ja yhdenvertaiset liikkumisen ja urheilemisen edellytykset. TUL antaa täyden tukensa kaikille toimille, joilla lisätään ihmisten kunto- ja terveysliikuntaa. TUL:ssa otetaan kunto- ja terveysliikunnan kehittäminen painopistealueeksi. Liiton omaa kunto- ja terveysliikunnan koulutusta tullaan lisäämään. Liiton seuroja aktivoidaan omien kunto- ja terveysliikuntaryhmien perustamiseen.

KILPA- JA HUIPPU-URHEILU

Valtaosa suomalaisesta urheilusta toteutetaan vapaaehtoisessa kansalaistoiminnassa. Avainasemassa kyseisen kansalaistoiminnan järjestämisessä ovat urheiluseurat. Yhteiskunnallisen päätöksenteon tulee turvata seurojen toimintaedellytysten säilyminen nykyisellään ja jopa koheneminen. Vapaaehtoisuus urheilun organisoinnissa on voimavara, jota ei tule menettää.

Kilpa- ja huippu-urheilu ovat yhteisöllistä toimintaa. Ihmisten tekemänä ne pitävät sisällään samanlaisia ongelmia kuin yhteiskuntaelämän muillakin osa-alueilla. Varsinkin huippu-urheilun ilmiöistä julkisuuteen ovat nousseet taloudelliset väärinkäytökset, väkivalta, ihmisten välineellistäminen, ylenmääräinen riskinotto ja etenkin doping kaikkine lieveilmiöineen. Urheilun eettisten kysymysten suhteen TUL:n kanta on ehdoton. Kilpa- ja huippu-urheilun sekä niihin liittyvän tutkimustoiminnan tulee perustua eettisesti kestäväälle pohjalle. TUL on osaltaan kaikinpuolisesti terveen urheilun puolella. Tasa-arvo ja reilu peli ovat asioita, joiden tulee olla urheilutoimijoiden tavoitteiden kärjessä.

Valtakunnallisella tasolla huippu-urheilusta vastaavat lajiliitot ja olympiakomitea. Pelkästään kyseisten tahojen tehtäväksi huippu-urheilua ei kuitenkaan tule jättää. TUL haluaa olla mukana eri tahojen kanssa tekemässä myös huippu-urheilua koskevia päätöksiä. Huippu-urheilun etiikan kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että huippu-urheilua valvotaan sekä sisältä käsin että ulkopuolisin toimin.

Sopimusyhteiskuntaan kuuluva juridisoituminen on tullut myös urheiluun. Urheilujärjestöjen on vaikea taistella esimerkiksi dopingia vastaan omilla säännöillään, sillä tulkinalliset tapaukset siirretään usein sopimusta rikkoneen toimesta oikeuslaitoksen ratkaistavaksi. Uusi dopinglainsäädäntö on omiaan lisäämään tätä juridisoitumista. Uudessa tilanteessa urheiluelämän oman moraalin ja reilun pelin ylläpito hankaloituu.

Urheilun lieveilmiöiden poistaminen onnistuu ainoastaan yhteisvastuullisin toimin. Opetusministeriön ja muun julkisen vallan on toimillaan kannustettava eettisesti kestävään urheiluun. Tällöin ei selvitä myöskään ilman rangaistuksia. Vilpilliseen ja moraalittomaan toimeliaisuuteen syyllistyvien on vastattava tekemisistään. Dopingsäännöstöjä on edelleen muokattava ja testijärjestelmiä kehitettävä. Huippu-urheilun suuria taloudellisia voittoja keräävien tahojen tulee osallistua alati kasvaviin dopingvalvonnan kustannuksiin.

Urheilu on suotuisimmillaan erinomainen kasvatuksen väline. Vapaaehtoisuuteen perustuvassa ja tavoitteellisessa toiminnassa urheilijoiden motivaatiotaso on korkea. Urheilun

valmennus- ja kilpailutilanteet synnyttävät toistuvia kasvatustilanteita. Tätä kautta ohjaajille ja valmentajille asettuu suuria haasteita. Kaikenikäisten urheilijoiden kanssa puurtavien ohjaajien ja valmentajien jatkuva kouluttaminen on menestyksekkään kasvatustoiminnan edellytys. TUL:n omaan koulutukseen sisältyy lajitietojen ja -taitojen lisäksi myös laajalaisempaa ihmisten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä yhteiskuntaa koskevaa tietoa.

Huomattava osa TUL:n seurojen toiminnasta on kilpaurheilua. Monissa liiton seuroissa harjoitetaan ja tullaan vastakin harjoittamaan myös huippu-urheilua. TUL:n seurat päättävät itse, millaisia urheilullisia saavutuksia ne tavoittelevat. Olennaisena TUL-organisaation tehtävänä on luoda edellytyksiä jäsenseurojen ja -urheilijoiden asettamien tavoitteiden saavuttamiselle. Tärkeää on myös ohjata toimintoja siihen suuntaan, että liiton seuroissa vallitsee suvaitseva ja monikulttuurisuuden kannustava ilmapiiri.

Urheilun kansalaistoiminta ja kaupallinen huippu-urheilu ovat erkaantuneet toisistaan monilta osin. Pääöksentekijöiden tulee huolehtia siitä, että urheilun kansalaistoimintaa ja liikeyritysmäistä huippu-urheilua kohdellaan eri tavoin. Kumpikin toimintalohko tarvitsee omat normistonsa. Kansalaistoiminnan edellytyksiä ei tule kaventaa tarpeettomin säädöksin ja velvoittein. Ammattimaista huippu-urheilua on käsiteltävä toimintana, jolla on omat talousvelvoitteensa ja työntekijäsäädökset. Ammattilaisurheilijoille ja -valmentajille on taattava riittävä työsuhte- ja sosiaaliturva. Vastuullisten tahojen on kannettava huolta siitä, että urheilu-uran edetessä huolehditaan myös koulutuksesta. TUL on mukana kaikissa niissä virinneissä koulutushankkeissa, joissa luodaan edellytyksiä valmennuksen ja opintojen joustavalle yhteensovittamiselle.

ERITYISRYHMIEN LIIKUNTA

Erityisryhmien liikunnalla ymmärretään vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden liikuntaa. Erityisryhmien liikunnan järjestäminen on erityisen haasteellinen tehtävä, sillä niin erityisryhmien väliset kuin niihin lukeutuvien yksilöidenkin keskinäiset toiminnalliset erot ovat suuria. Näin ollen erityisryhmien liikunnan toteuttaminen edellyttää järjestäjiltään erityistä osaamista.

Usein erityisryhmiin kuuluvien vammaisten ja pitkäaikaissairaiden ihmisten elämään kasautuu muitakin hankaluuksia. Vastuullisessa yhteiskunnassa päätöksentekijöiltä edellytetään tekoja, jotka mahdollistavat erityisryhmiin kuuluvien henkilöiden aktiivisen ja toimeliaan elämän. Kulloistakin elämäntilannetta vastaava, oikein järjestetty ja riittävä liikunta on hyvä väline, jolla voidaan monipuolistuttaa erityisryhmien elämää.

Liikuntalaki korostaa liikunnan ja urheilun harrastamisen tasa-arvoisuutta. Erityisen haasteellista tasa-arvovelvoitteen toteuttaminen on järjestettäessä erityisryhmien liikuntaa. Kuntien tulisi kantaa päävastuu erityisryhmien liikuntamahdollisuuksista ja -järjestelyistä. Suurta huomiota tulee kiinnittää liikuntapaikkojen saatavuuteen ja esteettömyyteen. Tilojen esteettömyys tulee asettaa lähtökohdaksi niin uudisrakentamisessa kuin peruskorjauksissa. Erityisryhmien liikunnan tärkeimpiä osa-alueita ovat kunto- ja terveysliikunta, soveltava liikunnanopetus, liikunnallinen kuntoutus ja vammaisurheilu. Yhteiskunnan erityinen velvoite on, että kaikilla osa-alueilla on riittävästi laadukkaasti koulutettua ja osaavaa ammattitaitoista henkilökuntaa. Erityisryhmien liikunnasta tiedetään liian vähän, joten alan tutkimustoimintaa tulisi lisätä.

Huomattava osa erityisryhmiin kuuluvista ihmisistä elää joko pysyvästi tai huomattavan ajan elämästään laitoksissa. Myös näiden ihmisten liikkumisen mahdollisuudet tulee turvata. Kyseisten henkilöiden hoitojen suunnittelussa tulee ottaa huomioon, miten liikunta voi osaltaan rikastuttaa ja ilostuttaa elämää sekä säilyttää tai lisätä olemassa olevaa toimintakykyä.

Erityisryhmien liikunnan toteuttaminen edellyttää mitä suurimmassa määrin eri tahojen yhteistyötä. Kuntien lisäksi vastuuta kantavat erityisryhmiin kuuluvien omat perheet ja järjestöt sekä liikunta- ja urheiluseurat. Paikallistasolla tarvitaan eri toimijatahojen verkostoitumista, jolloin voidaan ottaa huomioon erityisryhmäliikkujien todelliset tarpeet. Liikuntatilojen suunnittelussa tulee aina olla mukana erityisryhmien edustajat.

Työväen Urheiluliitossa on seuroja, jotka toimeenpanevat onnistuneesti erityisryhmien liikuntaa. Tulevaisuudessa TUL haluaa olla entistä suuremmissa määrin erityisryhmien liikuntaharrastukseen sekä liikuntaolosuhteisiin ja -toimintoihin vaikuttava taho. Paikallistasolla TUL:n seurojen tavoitteena on lisätä erityisryhmille suunnattua liikuntaa ja kutsua erityisryhmiä mukaan seuran yleiseen toimintaan. TUL haluaa toimia kaikissa niissä verkostoissa, joissa kohennetaan erityisryhmien liikuntaedellytyksiä tai lisätään suoranaista liikunnan harrastamista. Varsinkin erityisryhmien omien järjestöjen kanssa TUL ja sen seurat haluavat olla entistä tiiviimmässä vuorovaikutuksessa.

MAAHANMUUTTAJIEN LIIKUNTA

Kansainvälistyvässä maailmassa ihmisten liikkuminen maista toisiin tulee lisääntymään. Kaikkien kannalta on suotavaa, että maahanmuuttajat kotoutuvat Suomeen mahdollisimman hyvin ja joutuisasti. Juuri kotoutumisessa liikunta ja urheilu voivat olla tärkeitä tekijöitä. Vapaaehtoisuuteen perustuva seuratoiminta voi parhaimmillaan olla areena, jolla eri kulttuurien edustajat kohtaavat ja hakeutuvat ymmärrystä lisäävään yhteistyöhön.

Maahanmuuttajille tulee luoda edellytyksiä harrastaa liikuntaa niin omissa ryhmissään kuin niin sanotuissa sekaryhmissä. Maahanmuuttajien omissa ryhmissä harjoitettu liikunta ja urheilu voivat ylläpitää tarvittavaa oman kulttuurin ja identiteetin säilyttämistä. Kantaväestön kanssa harjoitettu liikunta edesauttaa tutustumista suomalaisiin käytäntöihin ja tottumuksiin. Muista kulttuureista tulleiden kanssa liikkuminen ja urheileminen toimii puolestaan osana yleisempää kansainvälistymistä.

Maahanmuuttajien saattaminen liikunnan ja urheilun piiriin on yhteinen haaste. Julkisvallan tulee huolehtia siitä, että heillä on uusissa ympäristöissään mahdollisuuksia liikkua ja urheilla. Maahanmuuttajien kotouttamisohjelmissa liikunnalle ja urheilulle tulee antaa erityinen sijansa. Mahdollisuus liikuntaan tulee tarjota jo pakolais- ja vastaanottokeskuksissa. Julkishallinnon tulee antaa taloudellista tukea niin maahanmuuttajien liikuntaan kuin kotouttamista edistävään suvaitsevaisuustyöhön. Maahanmuuttajat kantavat mukanaan myös omaa liikunta- ja urheiluhistoriaansa. Heille tulisivikin tarjota mahdollisuuksia oppimiensa liikuntamuotojen ja urheilulajien harjoittamiseen. Liikunta- ja urheilutoimintojen suunnittelussa maahanmuuttajien tulee saada olla aktiivisessa roolissa.

Työväen Urheiluliitto on toiminut ponnekaasti maahanmuuttajien liikunnan kehittämiseksi. TUL:n päätöksenteossa ja koulutuksessa maahanmuuttajanäkökulma on ollut kirkkaasti esillä. Maahanmuuttajien liikunta- ja urheilulosuhteiden kohentaminen on kiinteä osa TUL:n laajempaa tasa-arvototeuttavaa. TUL:n seurojen toimintoihin maahanmuuttajat ovat tervetulleita. Jo tähän mennessä on kertynyt runsaasti kokemusta siitä, kuinka maahanmuuttajat voivat toimillaan rikastuttaa TUL:n seurojen toimintaa ja koko suomalaista liikuntakulttuuria. Maahanmuuttajat ovat tuoneet mukanaan runsaasti paitsi urheilullista kyvykkyyttä myös ohjauksen ja valmennuksen osaamista. TUL tulee toimimaan aktiivisesti maahanmuuttajien liikuntamahdollisuuksien puolestapuhujana.

VALMIIT - LIIKUNNAN EDELLYTYKSET

Liikunnan ja urheilun mielekäs harjoittaminen edellyttää riittäviä resursseja. Liikunnan resurssilähdeitä ovat 1) julkinen valta, 2) markkinat, 3) kotitaloudet ja 4) kansalaisjärjestöt. Suomessa liikunnan keskeisin resurssilähde on pitkään ollut julkinen valta. Erityisesti kuntien rooli liikunnan rahoittajana on ollut aivan ratkaiseva. Julkisen sektorin voimakkaiden muutosten myötä perinteinen asetelma on jonkin verran muuttunut. Kuntien ohessa etenkin kotitalouksien merkitys liikunnan rahoittajana on kasvanut. Niinpä yksityisellä sektorilla on tärkeä asema liikunnan rahoituksessa ja kaikkinaisessa resurssoinnissa.

JULKINEN LIIKUNTAHALLINTO

TUL-toimintojen suhteen julkinen liikuntahallinto jakautuu neljään osa-alueeseen: kuntiin, lääneihin, valtioon ja Euroopan unioniin. TUL:n seurojen näkökulmasta kunnat ovat paitsi rahoittajia myös muutoinkin tärkeimpiä yhteistyökumppaneita. TUL:n käsityksen mukaan kuntien tulee jatkossakin huolehtia suomalaisen liikunnan edellytyksistä. Ensisijaisesti kuntien tulee rakentaa liikuntapaikat sekä ylläpitää niitä. Kuntien tulee myös avustaa merkittävästi oman paikkakunnan urheiluseuroja. Seurojen avustusjärjestelmä tulee jatkossakin toteuttaa kuntien toimesta. Veikkausvoittovaroista rahoitettavalla valtionosuusjärjestelmällä tulee varmistaa se, että valtion kunnille myöntämät valtionosuudet tulevat käytetyksi liikuntatoimintaan ja liikuntapaikkarakentamiseen. Yksityiseen voitontavoitteluun perustuvaa liikuntatoimintaa ja rakentamista ei tule tukea julkisin varoin. Kunnallisten liikuntapaikkojen tulee olla seurojen käytettävissä maksuttomasti. Kuntien tulee myös koordinoida ja arvioida paikkakunnan liikunnan ja urheilun kansalaistoimintaa.

TUL pitää tärkeänä, että kaikissa kunnissa on liikunta-asioita käsittelevä luottamuselin. Kokemukset liikuntalautakuntien lakkauttamisesta eivät ole osoittautuneet myönteisiksi. Toki on olemassa kokemuksia siitä, että liikunta-asioita voidaan hoitaa toimialaltaan laajemminkin lautakunnissa kohtuullisen hyvin. Liikuntapolitiikasta vastaavat kunnalliset toimielimet turvaavat sen, että liikunta ei voi jäädä kunnassa ainoastaan sivistystoimen apuvälineeksi.

Läänitasolla liikuntatoiminnan resurssoinnin päätösvalta on lääninhallituksella, jonka apuna toimivat läänien liikuntaneuvostot. Läänien toimivaltaa liikuntapaikkarakentamiseen liittyvissä asioissa on viime vuosina lisätty. Esimerkiksi liikuntapaikkarahojen myöntämisvaltaa on siirretty lääneille. Kokemukset kyseisestä menettelystä ovat olleet myönteiset. TUL:n käsityksen mukaan pieniä liikuntapaikkoja koskevat valtionapupäätökset tulee tehdä läänitasoisina. Läänien liikuntahallinnossa on tällä hetkellä osittainen demokratiavaje, sillä

maaherra voi nimittää läänien liikuntaneuvostot ilman parlamentaarista edustavuutta. Läänien käyttäessä nykyään selkeää poliittista päätösvaltaa jakamalla julkisia resursseja olisi välttämätöntä, että läänien liikuntaneuvostot nimettäisiin vallitsevien poliittisten voimasuhteiden mukaan parlamentaariselta pohjalta.

Valtion liikuntahallinto toimii Suomessa järjestelmänä sinänsä hyvin. Tulevaisuudessakin on huolehdittava liikuntaa koskevan päätöksenteon säilymisestä valtioneuvoston ja opetusministeriön tasolla, eikä sitä tule siirtää mihinkään keskusvirastoon tai muuhun parlamentarisesta päätöksenteosta irralliseen hallintoyksikköön. Valtion liikuntaneuvoston roolia liikunnan asiantuntijaelimenä on edelleen vahvistettava.

Valtion liikuntarahoituksen kehitys on 1990-luvun alkupuolelta lähtien ollut reaaliarvoltaan huono. Syinä ovat olleet liikunnan aleneva osuus Veikkauksen tuotosta sekä alunperin edunsaajien piiriin kuulumattoman kirjastotoimen siirtäminen Veikkauksen edunsaajaksi. TUL edellyttää valtion liikuntarahoituksessa palattavan välittömästi järjestelmään, jossa Veikkauksen edunsaajina ovat ainoastaan liikunta, nuorisotyö, tiede ja taide. Samalla on huolehdittava siitä, että eri edunsaajilla on kiinteä perusosuus Veikkauksen tuotosta. Veikkauksen ja sosiaalista toimintaa avustavien rahapelien toimintamahdollisuuksista on kannettava huolta.

Suomalaista liikuntahallintoa on edelleen kehitettävä julkisen vallan ja liikuntajärjestöjen kiinteässä yhteistyössä. Liikuntalakiin kirjattu työnjaon periaate on edelleen toimiva. Julkisen vallan tehtävänä on luoda liikuntatoiminnan edellytyksiä ja liikuntajärjestöt sekä urheiluseurat vastaavat toiminnan järjestämisestä.

Euroopan unionilla ei ole liikuntatoiminnan suhteen tällä hetkellä suoranaista toimivaltaa. Liikuntaväen piirissä on keskusteltu mahdollisesta EU:n perussopimukseen lisättävästä artiklasta, joka antaisi EU:lle mahdollisuuden toimia liikuntapolitiikassa muun muassa rahoittaen liikuntaa. Toisaalta on pelätty, että EU saattaisi ryhtyä rajoittamaan ja säätelemään liikaa jäsenvaltioiden jo luomia toimintatapoja. On muistettava, että pohjoismainen vapaaehtoiseen seuratoimintaan pohjautuvan liikuntatoiminnan järjestämisen malli ei ole vallitseva muualla Euroopassa. TUL:n mielestä erillisen artiklan saaminen EU:n perussopimukseen ei ole tällä hetkellä kiireellinen tai välttämätön kysymys. TUL katsoo, että liikuntakulttuuria tulee jatkossakin kehittää ensisijaisesti kansallisten parlamenttien asettamassa säädösympäristössä. Tulisi kuitenkin selvittää, miten EU voisi olla nykyistä merkittävämmän mukana kansainvälisesti tärkeiden hankkeiden rahoittamisessa. Esimerkiksi liikuntatutkimuksen ja dopingtestauksen menestyksekkäs toteuttaminen edellyttää tulevaisuudessa voimakkaita kansainvälisiä foorumeita.

MARKKINAT LIIKUNNAN RESURSSOIJANA

Markkinavoimien kiinnostus liikuntaa ja urheilua kohtaan on kasvanut viime vuosina monesta syystä. Liikuntakulutuksen lisäksi yhtiöt ja yritykset ovat ottaneet lisääntyvää roolia myös liikuntapaikkarakentamisessa. Suomeenkin on syntynyt selkeää voittoa tavoitteleva liikuntapaikkabisneksen alue. Kyseiseen yritystoimintaan kuuluvat olennaisena osana erilaiset liiketoimintakäytännöt. Esimerkiksi ravintolatoiminta on liitetty osaksi yleisön viihdyttämistä. Suomalaisten liikuntapalvelujen kaupalliset markkinat ovat kuitenkin sen verran suppeat, että merkittävää liikuntapaikkabisnestä on syntynyt vain muutaman urheilulajin ja liikuntamuodon ympärille. Lisäksi toiminta rajoittuu pääsääntöisesti ainoastaan muutamalle suurimmalle paikkakunnalle.

Toinen markkinavoimien toiminta-alue liikuntakulttuurissa on sponsoritoiminta ja siihen sisältyvä markkinointi. Kyseinen toimeliasuus oli pitkään kasvussa, mutta huippu-urheilun lieveilmiöiden myötä sponsoroinnissa on koettu vaikeuksia. Suuret sponsorisummat liikkuvat yhä harvemmissa lajeissa, ja moni perinteinen urheilulaji on jäänyt ilman sponsoritukea. Sponsorointi näyttäisi keskittyvän yhä enemmän niihin lajeihin, jotka tuottavat mainostaville yrityksille selkeää kaupallista hyötyä.

TUL:n käsityksen mukaan markkinavoimille ei tule antaa liikuntakulttuurissa sellaista roolia, että ne voivat ryhtyä sanelemaan liikuntatoiminnan sisältöjä. Tämän vuoksi esimerkiksi liikuntapaikkarakentaminen on pääosin pidettävä julkisen vallan käsissä. Sinänsä yksityisten pääomien saaminen eräiden rakennushankkeiden vauhdittamiseen on liikunnan kannalta myönteinen asia. Urheilun mainonnassa ja sponsoroinnissa on huolehdittava siitä, että urheilun eettiset periaatteet käyvät kaupallisten intressien edellä. Alkoholin ja tupakan mainonta on kokonaan kiellettävä. Huippu-urheilutoiminnan johto on kokonaisuudessaan pidettävä liikuntajärjestöjen käsissä niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Näin toimien voidaan estää parhaalla mahdollisella tavalla myös talouteen liittyvät epäeettiset ratkaisut.

TUL on valmis yhteistyöhön kaupallisten tahojen ja tukijoiden kanssa nuoriso- ja kuntoliikuntahankkeiden sekä liiton omien kilpailutapahtumien talouden turvaamiseksi. TUL:n yhteistyösopimusten lähtökohtina ovat selkeät eettiset periaatteet sekä molemminpuolinen kunnioitus ja kumppanuus. Alue- ja paikallistasolla TUL:n seurat toimivat kiinteässä yhteistyössä liikuntaa ja urheilua tukevien yritysten kanssa. Samat eettiset periaatteet ja sopimusten noudattaminen koskevat myös seuratason toimia.

KOTITALOUKSIEN LIIKUNTAKULUTUS

Selvitysten mukaan kotitalouksien liikuntatoimintaan käyttämän rahan määrä on kasvanut merkittävästi niin Suomessa kuin muissakin länsimaissa. Monissa maissa kotitalouksien liikuntakulutus on viimeisen vuosikymmenen aikana moninkertaistunut. Tämä kehitys on johtunut pääosin kahdesta syystä. Ensinnäkin kotitalouksien keskimääräinen varallisuustaso on noussut, jolloin rahaa on suunnattu erilaisiin vapaa-ajan palveluihin ja kulutukseen. Toiseksi liikuntapalvelujen hinnat ovat nousseet. Yhä useammat aiemmin julkishallinnon tai vapaaehtoissektorin toimesta ilmaiseksi tuotetut palvelut ovat muuttuneet maksullisiksi. Tämä on pakottanut kotitaloudet käyttämään lisääntyvässä määrin varoja muun muassa lasten liikunnan rahoittamiseen. Samalla suomalaiseenkin liikuntakulttuuriin on kylvetty merkittävä eriarvoisuuden siemen. Monien perheiden lapset eivät voi harrastaa taloudellisista syistä liikuntaa ja urheilua. TUL:n käsityksen mukaan tulevaisuudessa on huolehdittava siitä, että kotitalouksien liikunnan perusedellytykset ovat kunnossa. Tämä edellyttää, että julkishallinnon ja liikuntajärjestöjen yhteisvoimin huolehditaan käyttäjille ilmaisten ja edullisten liikuntapalvelujen saatavuudesta.

KANSALAI SJÄRJESTÖT

Nykyisessä tietoyhteiskunnassa kansalaisjärjestöillä on tärkeä rooli jopa tuotannon edellytysten luomisessa. Verkostotalous vaatii uutta sosiaalista pääomaa, jota rakennetaan yhteisöllisen luottamustoiminnan kentässä. Tämä sosiaalinen pääoma on se uusi sampo, johon tukeutuen tietoyhteiskunta pystyy toimimaan.

Liikuntajärjestöjen lisäksi myös muut kansalaisjärjestöt ovat viime vuosina ryhtyneet panostamaan merkittävästi liikuntatoimintaan. Hyvänä esimerkkinä tällaisesta aktiivisuudesta ovat kansanterveys- ja vammaisjärjestöt, joiden toiminnassa liikunnalla on huomattava asema. Osa kyseisistä järjestöistä saa tukea myös valtion liikuntamäärärahoista. Lasten iltapäivätoiminnan laajenemisen myötä liikunnan järjestäjätahoiksi on tullut mukaan myös uusia kansalaisjärjestöjä, jotka ovat saaneet osansa valtion iltapäivätoimintaan osoittamista määrärahoista. Myös osa TUL:n piirijärjestöistä ja seuroista on tehnyt tuloksellista kasvatusyötä iltapäivätoiminnan parissa.

TUL:n käsityksen mukaan tulevaisuudessa liikuntatoiminnan järjestäminen perustuu entistä enemmän laajamuotoiseen yhteistyöhön ja erilaisten kansalaisjärjestöjen verkottumiseen. TUL on valmis avoimeen ja laajenevaan verkostoyhteistyöhön kaikkien liikuntatoiminnan alueella toimivien kansalaisjärjestöjen kanssa. Osaamisen yhdistäminen mahdollistaa, että yhä laajemmat kohderyhmät hakeutuisivat liikunnan piiriin.

TUL toimii ja vaikuttaa aktiivisesti liikuntajärjestöjen yhteistoimintaorganisaatio SLU:ssa. TUL:n käsityksen mukaan SLU:ta tulee kehittää ensisijaisesti liikuntajärjestöjen edunvalvontaorganisaationa. TUL tekee yhteistyötä lajiliittojen ja muiden SLU:n jäsenjärjestöjen kanssa. Lajiliittojen päätöksentekojärjestelmiä on kehitettävä entistä demokraattisemmiksi, jotta niiden toimintaa voidaan monipuolistaa ja kehittää yhteiskunnallisesti vastuullisempaan suuntaan.

TUL harjoittaa kiinteää kansalaisjärjestöjen keskinäistä yhteistyötä ammattiyhdistysliikkeen kanssa. TUL:lla on ollut yhteistyösopimus Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK:n kanssa vuodesta 1980 alkaen. Yhteistyötä on toteutettu liitto-, piiri- ja paikallistasolla. Tulevaisuudessa yhteistyön käytännön muotoja on edelleen konkretisoitava ja kehitettävä.

TUL:n tavoitteena on luoda yhdessä ammattiyhdistysliikkeen kanssa uusimuotoinen yhteistyöjärjestelmä. Jatkossa TUL toimisi ammattiyhdistysliikkeen liikuntatoiminnan kehittämiskeskuksena, jonka resurssoinnista ay-liike osittain huolehtisi. Pääyhteistyökumppanina on luonnollisesti TUL:n jäsenenä vaikuttava SAK. TUL haluaa rakentaa samanlaisen yhteistyön myös STTK:n ja Akavan kanssa. Yhteistyön vauhdittamiseksi on mahdollista perustaa laaja työyhteisöliikunnan neuvottelukunta, joka koostuisi TUL:n ja ammattiyhdistysliikkeen sekä työnantajajärjestöjen edustajista.

NYT - TUL:n LIIKUNTAPOLIITTISET LINJAUKSET

TASA-ARVOA LIIKUNTAAN

TUL:ssa nähdään, että kaikilla kansalaisilla tulee olla suoranainen perusoikeus liikunnan harrastamiseen. Liikunnallisen tasa-arvon saavuttaminen edellyttää toimia sekä julkiselta sektorilta että vapaaehtoisilta kansalaistoimijoilta ja heidän järjestöiltään.

Liikunnan tasa-arvon edistämiseksi tulee toimia useilla eri yhteiskuntaelämän alueilla. Heikoimmassa asemassa olevien kansalaisten toimeentulon turvaaminen on edellytys liikunnallisen tasa-arvon toteutumiseksi. Liikunta ja urheilu voivat toimia syrjäytymisen ehkäisijöinä. Esimerkiksi työttömät saattavat löytää liikunta- ja urheiluryhmistä kaipaamaansa yhteisöllisyyttä. Alueellinen tasa-arvo turvaa ihmisille mahdollisuudet liikunnan harjoittamiseen asuinpaikasta ja kotiseudusta riippumatta. Sukupuolten tasa-arvoon liikunnan ja urheilun harjoittamisessa ja urheilun päätöksenteossa on vielä pitkä matka. Sukupuolinäkökulma tulee ottaa huomioon kaikessa päätöksenteossa. Naisten asiantuntemus on voimavara, jonka käyttäminen rikastuttaa niin TUL:n kuin muidenkin järjestöjen toimintaa kaikilla tasoilla.

Koulutuksellisen tasa-arvon tavoittelu on yhteiskunnallisen päätöksenteon jatkuva haaste myös liikunnan alueella, sillä näyttäähän koulutus lisäävän kansalaisten kiinnostusta liikunnan harrastamiseen ja omasta terveydestä huolehtimiseen. Ihmisen etninen tausta ei saa estää liikunnan ja urheilun harrastamista. Maahanmuuttajien liikunnasta ja urheilusta on kannettava jatkuvaa huolta.

KASVATUS ARVOONSA

Liikunta ja urheilu ovat erinomaisia kasvatuksen välineitä ja kaikenikäisten ihmisten elämän rikastuttajia. TUL näkee, että liikunnan ja urheilun tulee kasvattaa ihmisiä humaaneihin ja eettisesti kestäviin arvoihin. TUL:n tavoitteita ovat tasa-arvon edistäminen, yhteisvastuu, suvaitsevaisuus, kanssaihmissen kunnioittaminen, kansanvaltainen yhteiskunnallinen uudistustyö, kriittisyys ja kestävä kehitys.

Vapaaehtoisuuteen perustuva urheilujärjestelmämme on merkittävä tekijä koulutettaessa ihmisiä aktiivisiksi päätöksentekijöiksi. Urheilun ja liikunnan päätöksentekoon ja edunvalvontaan osallistuessaan kansalaiset omaksuvat, kuinka demokraattinen päätöksenteko toimii.

TUL:n periaatteena on, että kaikkien ihmisten tulee voida vaikuttaa omaan elämänmenoonsa sekä lähiyhteisöjen ja yhteiskunnan toimintoihin. Liikunta ja urheilu voivat olla parhaimmillaan kasvattamassa aktiivisia omasta ja muiden hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtivia kansalaisia. Seuratoiminnoissa tulee huolehtia siitä, että etenkin lasten ja nuorten kasvatus on eettisesti ja moraalisesti korkeatasoista. Laadukas ohjaaja- ja valmentajakoulutus on menestyksellisen seuratoiminnan välttämätön edellytys.

KANSALAISTOIMINTA KUNNIAAN

Suomalaisen liikuntajärjestelmän kivijalka on urheilu- ja liikuntaseuratoiminta. Jo useat sukupolvet ovat tehneet mittamattoman määrän pyyteetöntä vapaaehtoistyötä, joka osaltaan on ollut vahvistamassa kansalaisyhteiskuntaa ja lisäämässä kansanterveyttä. TUL:n mukaan kaikessa päätöksenteossa tulee huolehtia siitä, että liikunnan ja urheilun kansalais-toiminnan edellytykset ovat kunnossa. Seuratoimintojen elinvoimaisena säilyttämisestä liikuntapäätäjien tulee kantaa jatkuvaa huolta.

Liikunnan ja urheilun kansalaistoimijakenttä tulee entisestäänkin pirstoutumaan, sillä alati ilmestyy uusia liikunnan toimeenpanijoita. Laaja-alaisena ja monimuotoisena yhteiskunnallisenä elämänalueena liikunnan kansalaistoiminnat syventävät demokratiaa ja rikastuttavat kansallista järjestökulttuuria. Vapaaehtoisuuteen perustuva suomalainen liikunta- ja urheiluseuratoiminta kelpaa malliksi kehitettäessä muidenkin maiden liikuntakulttuureja. TUL:n mielestä päätöksentekijöiden tulee kunnioittaa erilaisia näkemyksiä, jotka motivoivat ihmisiä liikunnan vapaaehtoisaherrukseen.

KANSAINVÄLISIIN KÄYTÄNTÖIHIN

Taloudelliset, poliittiset ja kulttuuriset käytännöt kansainvälistyvät edelleen. Yhteiskunnallisena toimintana myös liikunta ja urheilu kohtaavat kansainvälisyyden aivan uudella tavoin. TUL:n mukaan liikuntakulttuurin kansainvälistyminen ei saa tapahtua taloudellisia voittoja janoavien markkinavoimien sanelemana. Liikuntakulttuurin hallinnoinnissa tarvitaan sekä julkisen sektorin että eri maissa vaikuttavien kansalaisjärjestöjen välistä yhteistyötä. Erityisen tärkeä TUL:n kansainvälisen toiminnan kenttä on kansainvälinen työväen urheiluliitto CSIT.

Liikunnan ja urheilun kansainvälistyminen voi osaltaan edesauttaa kansakuntien välistä yhteisymmärrystä ja ihmisten välistä ystävyyttä. Liikunta ja urheilu voivat olla tärkeitä tekijöitä

myös solidaarisuustyössä ja rauhankasvatuksessa. TUL mielestä päätöksentekijöiden tulee tunnistaa ja hyödyntää liikuntakulttuurin tarjoamat mahdollisuudet suvaitsevamman maapallon rakentamistyössä.

VAHVAA LIIKUNTAHALLINTOA

Laaja-alaisten yhteiskunnallisten tavoitteiden toteutuminen liikuntakulttuurin alueella ei voi toteutua ilman vahvaa liikuntahallintoa. TUL edellyttää, että liikunta ja urheilu säilyvät tärkeinä yhteiskunnallisen päätöksenteon osa-alueina. On olemassa jopa merkkejä siitä, että liikunnan ja urheilun merkitys lisääntyy tulevaisuudessa. TUL näkee, että liikunta ja urheilu ovat tärkeitä kansanterveyden ja toimintakyvyn lisääjiä.

TUL:n mielestä liikuntahallintoon tarvitaan todellista päätösvaltaa omaavat valtakunnallisen, alueellisen ja paikallisen tason elimet, jotka tulee valita edustuksellisen demokratian periaatteita noudattaen. Vahva julkisen sektorin liikuntahallinto takaa sen, että liikuntaa ja urheilua koskevat päätökset tehdään todelliseen asiantuntemukseen perustuen.

VAIKUTTAVAA LIIKUNTAA

Parhaimmillaan liikunta ylläpitää ja lisää sekä yksilöllistä että yhteisöllistä terveyttä. Liikunta tulee nähdä entistä voimallisemmin yhteiskuntapolitiikan välineeksi. Kansanterveyden lisääminen, sosiaalisten verkostojen synnyttäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen ovat asioita, jotka voivat kuulua myös liikunnan piiriin. TUL näkee liikuntapäätäjillä olevan sellaista järjestöllistä pääomaa, johon tukeutuen toiminnan vaikutukset ulottuvat liikunnan ja urheilun kenttiä laajemmalle.

Lieveilmiöiden ei tule antaa pilata sitä hyvää, jota liikkumalla ja urheilemalla voidaan saada aikaan. TUL:n tinkimätön näkemys on, että kaikkien liikuntakulttuurin toimijoiden tulee kamppailla dopingia, vilpistelyä, välineellistämistä, väärinkäytöksiä ja harmaata taloutta vastaan. Liikunnan ja urheilun tulee rakentua eettisesti kestäväälle pohjalle. TUL:n mielestä päätöksenteon perustaksi tarvitaan lisää laadukasta tutkimustietoa, joka selvittää liikunnan ja urheilun todellisia ja laaja-alaisia vaikutuksia.

MAALI - MITÄ TUL TEKEE?

TUL LISÄÄ TASA-ARVOA

TUL lisää omalla toiminnallaan tasa-arvoa niin liikunnan alueella kuin yleisemminkin yhteiskunnassa. Ilman TUL:n ja sen seurojen toimintaa monet liikunnan harrastajat jäisivät ilman harrastusmahdollisuuksia. TUL:n seurat , piirit ja keskusjärjestö tarjoavat ihmisille tasa-arvoa edistäviä päätöksentekomahdollisuuksia ja vaikuttamiskanavia.

Liikunnan tasa-arvon toteutuminen on lähinnä TUL-ihmisten sydäntä. TUL toimii sen puolesta, että kansalaisilla on perusoikeus liikunnan harrastamiseen.

Omassa toiminnassaan TUL edistää kaikkinaista tasa-arvoa. Kaikilla toimintatasoilla päätöksenteossa otetaan huomioon alueellisen tasa-arvon kysymykset. Liitossa jatketaan työtä sukupuolisen tasa-arvon lisäämiseksi. TUL:n koulutusaineistoihin ja -tilaisuuksiin sisällytetään tasa-arvoaineistoa. Seuratoimintojen monipuolistaminen mahdollistaa sen, että entistä useampi liikunnasta ja urheilusta kiinnostunut löytää tiensä TUL:n seuratoimintoihin.

TUL ON AATTEELLINEN KASVATUSJÄRJESTÖ

TUL on ollut, on ja tulee olemaan aatteellinen kasvatusjärjestö. TUL:ssa tunnustetaan, kuinka merkittäviä kasvatuksen välineitä liikunta ja urheilu ovat. Sääntöjen ja kanssaihmiesten kunnioittaminen luo hyvät mahdollisuudet välittämisen ja huolenpidon kulttuurille. TUL-kasvatuksen avainsanoja ovat tasa-arvo ja suvaitsevaisuus.

Työväenliikkeen urheilujärjestöksi syntynyt TUL on asettunut puolustamaan koko historiansa ajan heikompiosaisia ihmisiä. Sama tehtävä on edelleen ajankohtainen, vaikkakin yhteiskunta on muuttunut monin tavoin. Nykymaailmassa köyhyys on muuttanut muotoaan. Köyhyys ei myöskään tunne valtioiden välisiä rajoja. TUL:n toiminnoissa ihmisiä kasvatetaan tasa-arvoon ja humaaniin vuorovaikutukseen. Jännitteisessä maailmassa liikunta ja urheilu tarjoavat yhteisen toimintakentän eri kulttuurien edustajille. TUL:ssa ihmisiä kasvatetaan ystävyyden ja yhteistyön hengessä.

Nykypäivän aatteellisuutta on myös kasvatus terveyttä ylläpitävään elämäntapaan. TUL on terveen elämän urheilujärjestö. Liikunnan lieveilmiöihin, kuten dopingiin ja ihmisten kaikkinaiseen välineellistämiseen, liitossa puututaan ankaralla kädellä. Urheilullisiin ja

liikunnallisiin elämäkäytäntöihin opastava TUL valistaa tupakkatuotteiden, alkoholin ja huumeiden haittavaikutuksista ja seurauksista.

TUL ON VAHVA KANSALAISTOIMIJA

TUL:n toiminta perustuu valtaosaltaan vapaaehtoiseen kansalaistoimintaan. Liiton seuraverkosto on laaja levittyen koko maan alueelle. TUL:n seuroissa lukemattomat liikunnasta ja urheilusta kiinnostuneet voivat harrastaa erilaisia urheilulajeja ja liikuntamuotoja. Perinteisten ja uusien seurojen vilkas toiminta osoittaa, että liiton seurat ovat kyenneet vastaamaan hyvin niin liikuntakulttuurin muutoksiin kuin ihmisten erilaisiin odotuksiin.

TUL:n elinehto on laaja-alaisesti ja monimuotoisesti toimivat seurat. TUL:n keskushallinnon ja piirijärjestöjen tehtävänä on luoda erityisesti omille seuroilleen asioiden hoitamista helpottavia palveluja. TUL ja sen seurat tarjoavat kokemuksensa, osaamisensa ja kertyneen järjestöllisen pääomansa myös muiden kansalaisjärjestöjen ja julkishallinnon käyttöön. TUL toimii vahvana kansalaistoimintojen puolustajana ja edunvalvojana.

TUL ON YHTEISTYÖKUMPPANI

Kaikki ne tahot, joiden tavoitteet ovat samansuuntaiset TUL:n pyrkimysten kanssa, saavat liitosta luotettavan yhteistyökumppanin.. Ammattiyhdistysliikkeen kanssa tehtävällä yhteistyöllä voidaan vaikuttaa suotuisasta kansalaisten toimintakykyyn ja elämänlaatuun. Verkostoitumalla kansanterveysjärjestöjen ja muiden vapaaehtoistoimijoiden kanssa on mahdollista kehittää toimintoja, joilla kohennetaan ja ylläpidetään ihmisten terveyttä. Ympäristöjärjestöjen kanssa tehtävällä yhteistyöllä huolehditaan ympäristökasvatuksesta TUL:ssa ja tärkeimmästä liikuntapaikasta, luonnosta.

Verkostoitumalla muiden liikunta- ja urheilujärjestöjen kanssa TUL haluaa olla kehittämässä suomalaista liikuntakulttuuria. TUL on aktiivinen vaikuttaja SLU:ssa. TUL tarjoaa osaamisensa myös urheilun lajiliittojen käyttöön. Erilaiset yhteisesti suunnitellut hankkeet ja toteutetut projektit ovat tärkeitä liikuntakulttuurin ajanmukaistamisen välineitä.

TUL ON KANSAINVÄLINEN

Kansainvälistyvässä maailmassa TUL itsekin on entistä kansainvälisempi. Kansainvälisen työläisurheiluorganisaatio CSIT:n toimintaan TUL antaa osaamisensa aina päätöksenteon

johtopaikkoja myöten. CSIT:n merkitys korostuu sikäläkin, että tulevaisuudessa kansainvälisten yhteistyöjärjestöjen merkitys lisääntyy.

Lukuisat TUL:n piirit ja seurat ylläpitävät jo pitkään jatkuneita kansainvälisiä yhteistyökäytäntöjään. Jatkuvasti solmitaan sopimuksia uusien kansainvälisten yhteistyökumppanien kanssa. Monilla piireillä on jo pitkä perinne naapurimaidemme kanssa tehtävästä lähialueyhteistyöstä. Kansainvälisten suhteiden muuttuessa kansainvälinen yhteistyö tulee olemaan TUL:ssa merkittävässä asemassa.

TUL VAIKUTTAA LIIKUNTAPOLITIIKASSA

Valtakunnallisena ja vaikuttavana liikuntajärjestönä TUL:n ääntä kuunnellaan päätöksenteossa. Suomalainen liikuntakulttuuri hyötyy monin tavoin liiton osaamisesta. TUL vaikuttaa siihen, että kaikkien kansalaisten liikuntaedellytykset kohenevat entisestään. TUL haluaa olla mukana vahvistamassa liikunnan asemaa osana kansalaisyhteiskunnan käytäntöjä. TUL tukee ja on mukana myös hankkeissa, joilla lisätään kansanterveyttä ja ihmisten toimintakykyä.

TUL:ssa on runsaasti liikuntakulttuurin ja muunkin yhteiskuntaelämän sosiaalista pääomaa. TUL:ssa eri tehtävissä toimivilla henkilöillä on runsaasti järjestöllistä pääomaa, kokemusta ja koulutusta liikunnan ja urheilun kysymyksistä. TUL-ihmiset tekevät päätöksiä myös monissa muissa järjestöissä ja elimissä kuin omassa liitossaan. Tätä kautta TUL-näkökulma on laajemminkin esillä liikunnan ja urheilun kansallisessa ja kansainvälisessä päätöksenteossa.

TUL MONIPUOLISTAA LIIKUNTAKULTTUURIA

Yhteiskunnallisissa käytännöissä on peräänkuulutettu tekemisten arvopohjaa. TUL:n arvopohja tukeutuu liikunta- ja urheilumahdollisuuksien tarjoamiseen tasa-arvon hengessä laajoille väestöpiireille. Liiton perustamisen ja alkuvuosien aikoina omaksuttu näkemys on säilyttänyt elinvoimaisuutensa aina näihin päiviin saakka. Eriytyneessä liikuntakulttuurissa tarvitaan TUL-aatteellisuutta.

Toiminnallaan TUL monipuolistaa ja rikastuttaa suomalaista liikuntakulttuuria. Kansainvälisen vaihdon ja yhteistyön lisääntyessä TUL:lla on annettavaa myös muiden maiden liikuntajärjestöille. TUL tarjoaa vaihtoehdoisen mahdollisuuden niin liikunta- ja urheiluharrastukselle kuin liikunta- ja yhteiskuntapoliittiselle päätöksenteolle.